

POSTANOWIENIE

17 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Jacek Widło

na posiedzeniu niejawnym 17 października 2023 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa syndyka masy upadłości Banku spółki akcyjnej w W.
przeciwko M.J.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej syndyka masy upadłości Banku spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z 24 stycznia 2022 r., I ACa 349/20,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

(A.G.)

UZASADNIENIE

Powód Bank S.A. w W. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 24 stycznia 2022 r. w sprawie przeciwko M.J. o zapłatę, zaskarżając ten wyrok w całości, wnosząc o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na istniejące istotne zagadnienia prawne i potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, dotyczących wykładni art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zakresie, w jakim w sytuacji usunięcia z umowy indeksowanej do waluty obcej klauzul

odesłania do bankowych tabel kursowych – istnieje możliwość sięgnięcia do przepisu prawa o charakterze dyspozytywnym, tj. art. 41 ustawy Prawo wekslowe lub art. 358 § 2 k.c. w brzmieniu nadanym nowelizacją z dnia 23 października 2008 r. oraz wskazał na potrzebę wykładni art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c., w zakresie w jakim stanowi podstawę uznania, że postanowienia umowy kredytu, dotyczące indeksacji kwoty umowy kredytu do waluty obcej, stanowią świadczenie główne.

Postanowieniem z 22 sierpnia 2023 r., Sąd Najwyższy podjął postępowanie z udziałem syndyka upadłości powodowej spółki.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarżący wskazał przepisy, które jego zdaniem wymagają dokonania wykładni, jednocześnie wskazując, że Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jak i Sąd Najwyższy wypowiedział się już wielokrotnie i obszernie odnośnie do wykładni tych przepisów powołując starsze orzecznictwo.

Sformułowane przez skarżącego zagadnienia prawne nie stanowią w istocie zagadnień nowych. Wskazane w skardze przepisy były – w powołanym w skardze kontekście i zakresie – w ostatnim czasie przedmiotem wielokrotnych wypowiedzi Sądu Najwyższego. Stanowisko o niedozwolonym charakterze postanowień, w których możliwość ustalania kursu (a zatem również wysokości świadczeń) zależy od arbitralnej decyzji jednej ze stron, poprzez odesłanie do tabel kursowych banków jednostronnie przez nie kształtowanych jest już ugruntowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. m.in. następujące wyroki: z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14; z 8 września 2016 r., II CSK 750/15; z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17; z 13 grudnia 2018 r., V CSK 559/17; z 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18; z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 29 października 2019 r., IV CSK 309/18; z 7 listopada 2019 r., IV CSK 13/19; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18; z 30 września 2020 r., I CSK 556/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 28 września 2021 r., I CSKP 74/21, z 7 lutego 2023 r., II CSKP 1541/22, postanowienia SN z 29 marca 2023 r., I CSK 3031/22, z 27 kwietnia 2023 r., I CSK 3374/22).

TSUE wyjaśnił, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, iż warunek umowny uznany za nieuczciwy należy co do zasady uznać za nigdy nieistniejący, tak by nie wywoływał on skutków wobec konsumenta. W związku z tym sądowe stwierdzenie nieuczciwego charakteru takiego warunku powinno mieć z reguły skutek w postaci przywrócenia sytuacji prawnej i faktycznej konsumenta, w jakiej znajdowałby się on w braku tego warunku (wyrok TSUE z 21 grudnia 2016 r., C-154/15, C-307/15 i C-308/15, Francisco Gutiérrez Naranjo i Ana María Palacios Martínez przeciwko Cajasur Banco i Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA (BBVA), pkt 61-62). TSUE wykluczył też, aby sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w umowach (wyrok TSUE z 26 marca 2019 r., C-70/17 i C-179/17, Abanca Corporación Bancaria SA przeciwko Albertowi Garcíi Salamance Santosowi i Bankia SA przeciwko Alfonsowi Antoniowi Lau Mendozie i Verónice Yulianie Rodríguez Ramírez, pkt 54). Oznacza to, że nieuprawnione byłoby zastąpienie przez sąd postanowień niedozwolonych innymi postanowieniami. Możliwość takiej zmiany umowy przez sąd stałaby w sprzeczności z celami prewencyjnymi dyrektywy 93/13, gdyż przedsiębiorcy wiedzieliby, że nawet w razie zastosowania klauzuli niedozwolonej umowa zostanie skorygowana przez sąd w sposób możliwie najpełniej odpowiadający ich woli, a jednocześnie dopuszczalny w świetle przepisów o niedozwolonych postanowieniach umownych.

Odwołując się do wykładni art. 69 ustawy pr. bank. Należy zauważyć, że utrwalone już orzecznictwo przyjmuje, że zapisy dotyczące indeksacji stanowią świadczenie główne. Wyeliminowanie ryzyka kursowego, charakterystycznego dla umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i uzasadniającego powiązanie stawki oprocentowania ze stawką LIBOR, jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, że należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu. Oznacza to z kolei, że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul, utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością. Reasumując zastrzeżone w umowie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej klauzule, a zatem także klauzule zamieszczone we wzorcach umownych kształtujące mechanizm indeksacji lub denominacji, określają

główne świadczenie kredytobiorcy (z wielu zob. wyrok Sądu Najwyższego z 3 lutego 2022 r., II CSKP 459/22). Wyeliminowanie abuzywnych klauzul przeliczeniowych nie prowadzi do utrzymania w mocy kredytu indeksowanego lub denominowanego kursem CHF jako kredytu złotowego oprocentowanego według stawki LIBOR. Brak także podstaw do zastąpienia stawki oprocentowania LIBOR stawką WIBOR (wyroki Sądu Najwyższego z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22, z 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22). Nie jest przy tym możliwe stosowanie przepisów dyspozytywnych, takich jak art. 41 ustawy Prawo wekslowe czy art. 358 § 2 k.c. w miejsce klauzul uznanych za abuzywne, tak by można było stosować średni kurs NBP (zob. w szczególności wyrok Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, z 7 lutego 2023 r., II CSKP 1541/22).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

(A.G.)

[ał]